

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

DĖL TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 9² STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3849, DĖL TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 10, 11, 12, 14, 15, 16¹ 17¹ IR 26 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 16² STRAIPSNIO PANAIKINIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3903, DĖL TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 19¹ STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3923 (TAP-19-1943(3), TAIS-19-12772(4)) IR DĖL ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-857 2, 17 IR 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3854 (TAP-19-2065(2), TAIS-19-13228(3))

2020-01-17 Nr. NV-158

Vilnius

Rengėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Tikslas: pateikti Seimui išvadą:

- dėl Seimo nario M. Majausko parengtų Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pakeitimo projektų, kuriais siūloma:
  - nuo 2020 m. liepos 1 d. uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį;
  - nustatyti, kad Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, nustatęs, kad elektroniniais ryšiais vykdoma vidaus ir tarpvalstybinė nuotolinė prekyba tabako gaminiais ir (ar) su tabako gaminiais susijusiais gaminiais, turėtų teisę duoti privalomus nurodymus informacijos prieglobos paslaugų teikėjui skubiai pašalinti informacijos prieglobos paslaugų teikėjo saugomą informaciją arba panaikinti tokią informaciją, taip pat nustatoma, koku būdu ši kontrolės funkcija turėtų būti įgyvendinta (t. y. nurodoma, kokių procedūrinių žingsnių turi imtis institucija, norėdama įgyvendinti aukščiau išvardintus veiksmus).
- dėl Seimo nario V. Kernagio parengto Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pakeitimo projekto, kuriuo siūloma:
  - licencijuoti elektroninių cigarečių ir jų pildyklių gamybą, didmeninę ir mažmeninę prekybą;
  - ženkliai, net 10 kartų, didinti baudas už pažeidimus, numatant tam tikrais atvejais už pakartotiną pažeidimą – licencijų verstis mažmenine prekyba su tabako gaminiais susijusiais gaminiais galiojimo panaikinimą;
  - nustatyti elektroninėms cigaretėms ir jų pildyklėms tapačius mažmeninės prekybos vietų ir būdų ribojimus, kaip ir tabako gaminiams nustatytus mažmeninės prekybos vietų ir būdų ribojimus.
- dėl Seimo nario P. Saudargo parengto Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo projekto, kuriuo siūloma uždrausti alkoholio produktų skolinimo ir pasaugojimo veiklą, kai už alkoholį galima atsiskaityti iš anksto arba atidėti apmokėjimą vėliau (leidžiamu prekybos alkoholiu laiku), kuria yra apeidinėjamas Alkoholio kontrolės įstatyme numatytas apribojimas prekiauti alkoholiu tik tam tikromis valandomis.

Esama situacija:

- galiojančiame Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme:
  - nėra ribojamas elektroninių cigarečių ir jų pildyklių pateikimas rinkai pagal nikotino turinčiame skystyje esančias kvapiąsias medžiagas;

- elektroninių cigarečių ir jų pildyklių nei gamyba nei prekyba nėra licencijuojama, o tai lemia sudėtingą subjektų, parduodančių šiuos gaminius, kontrolę ir didelį šių gaminių prieinamumą;
- baudos už nuotolinės prekybos draudimo ir pardavimo nepilnamečiams draudimo pažeidimus yra numatytos, tačiau, Įstatymo projekto rengėjų nuomone, jos yra neadekvačiai mažos;
- Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui nėra suteikta teisė duoti privalomus nurodymus informacijos prieglobos paslaugų teikėjui skubiai pašalinti informacijos prieglobos paslaugų teikėjo saugomą informaciją, kuri naudojama vykdomai vidaus ir tarpvalstybinei nuotolinei prekybai tabako gaminiais ir/ar su tabako gaminiais susijusiais gaminiais, arba panaikinti galimybę tokią informaciją pasiekti.
- galiojančiame Alkoholio kontrolės įstatyme alkoholio produktų skolinimas ir pasaugojimas nereglamentuojami. Anot Įstatymo projekto rengėjo, pataisos inicijuojamos pasirodžius informacijai, kad gyventojams siūloma nauja paslauga stacionariuose paštomato tipo įrenginiuose įsigyti alkoholio net ir draudžiamomis prekybos valandomis, už alkoholi atsisikaitant iš anksto arba atidedant apmokėjimą vėliau (leidžiamu prekybos alkoholiu laiku).

Esmė: siūloma:

iš esmės pritarti Seimo narių inicijuotoms Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pataisoms ir teikti šias pastabas ir pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo:

- pagal Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatas teisės aktai, nustatantys naują ūkio subjektų veiklos teisinį reguliavimą, turi įsigalioti gegužės 1 d. arba lapkričio 1 d., o priimti turi būti ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki jų įsigaliojimo datos. Taip pat ūkio subjektams yra reikalingas pereinamasis laikotarpis, kuris leistų prisitaikyti prie naujo teisinio reguliavimo, išparduoti turimas prekes, kurių prekybą yra siekiama uždrausti. Atsižvelgiant į tai, siūloma Įstatymo projekte numatytą įsigaliojimo datą 2020 m. liepos 1 d. keisti į 2022 m. gegužės 1 d. datą;
- atsižvelgiant į 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES nuostatas bei vadovaujantis Vyriausybės patvirtintų Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių nuostatomis, apie Įstatymo projektą iki jo priėmimo turėtų būti pranešta Europos Komisijai ir kitoms ES valstybėms narėms;
- Įstatymo projektu siūloma uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį. Tačiau kvapiosios medžiagos vis dar galėtų būti parduodamos atskirai, nes dalis elektroninių cigarečių yra užpildomos iš atskirai parduodamų pildyklių, kuriose gali būti tiesiog skystis be nikotino, tačiau turintis tam tikrą skonį. Tokiu atveju kyla rizika, kad vartotojai patys susimaišys atskirai nusipirktą skystį su kvapiomis medžiagomis (atviro tipo talpyklose). Todėl Įstatymo projektu siūlomas draudimas būtų pritaikomas tik uždaro tipo elektroninėms cigaretėms ir elektroninių cigarečių pildyklėms ir tais atvejais, kai jos yra su nikotino turinčiu skysčiu. Atsižvelgiant į tai, siūlytina tikslinti Įstatymo projektą – nurodyti, kad draudžiama pateikti rinkai elektronines cigaretes ir pildykles su skysčiu, kurios yra pritaikytos pildyti elektroninėms cigaretėms, ir jeigu šiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį;
- Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nėra pateikta vertinimo, kokių pasekmių siūlomi ribojimai galėtų sukelti ūkio subjektams, prekiaujantiems elektroninėmis cigaretėmis ir jų pildyklėmis, kokią žalą jie galėtų patirti. Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo ir Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatomis, siūlytina atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą ir papildyti aiškinamąjį raštą;

- mažinti siūlomas nustatyti baudas ir atsisakyti sankcijos – visų turimų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais ir (ar) licencijų verstis mažmenine prekyba su tabako gaminiais susijusiais gaminiais galiojimo panaikinimo, nes, anot išvados rengėjų, tokio pobūdžio sankcijos prieštarautų tiek Teisėkūros pagrindų įstatyme, tiek Konstitucinio Teismo praktikoje įtvirtintam proporcingumo principui;
- svarstant galimybę licencijuoti tam tikrą veiklą, turi būti įvertinta veiklos keliama rizika pažeisti svarbius visuomenės interesus ir pasirinktos veiklos reguliavimo priemonės – veiklos licencijavimo – atitiktis Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems principams (tikslingumo, proporcingumo, efektyvumo ir kt.). Atsižvelgiant į tai, kad nėra pateikta jokių duomenų apie tai, ar buvo įvertinta siūlomų priemonių atitiktis Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems principams, taip pat ar nėra mažiau ribojančių priemonių nustatytai problemai spręsti ir ar minėti licencijavimo mechanizmai nebus naudojami tik kaip pareiga ūkio subjektui pateikti informaciją apie veiklos vykdymą, siūlytina papildyti Aiškinamąjį raštą.

pritarti Seimo nario P. Saudargo inicijuotoms Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo pataisoms ir pasiūlyti tobulinti Įstatymo projektą pagal šį siūlymą: atsižvelgiant į Įstatymo projekto tikslą iš esmės užkardyti bandymus apeiti Alkoholio kontrolės įstatymo nustatytus prekybos alkoholiniais gėrimais laiko ribojimus, siūlytina uždrausti ne prekybos alkoholiniais gėrimais pasaugojimą, o alkoholinių gėrimų atsiėmimą, kai alkoholiniai gėrimai įsigijami leistinu prekybos alkoholiniais gėrimais metu, bet prekė atsiimama draudžiamomis prekiauti alkoholiniais gėrimais valandomis. Taigi siūlytina papildyti Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 3 dalį 15 punktu ir nustatyti, kad draudžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais tokiu būdu, kai alkoholiniai gėrimai įsigijami leistinomis prekybos alkoholiniais gėrimais valandomis, bet atsiimami iš mažmeninės prekybos vietos ar įrenginio Alkoholio kontrolės įstatyme nustatytu laiku, kuriuo yra draudžiama alkoholinių gėrimų prekyba.

Derinimas:

svarstant išvadų projektus Vyriausybės 2019 m. gruodžio 18 d. posėdyje buvo nuspręsta pavesti Ekonomikos ir inovacijų ministerijai tobulinti išvadų projektus (be kita ko, dėl pereinamojo laikotarpio uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį, pagrindimo, dėl pritarimo inicijuotoms Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo pataisoms, tačiau numatant tam tikras išimtis, neapribojančias plataus pobūdžio saugojimo paslaugų veiklos). Ekonomikos ir inovacijų ministerija, vykdydama duotą pavedimą, patikslino išvadų projektus, kuriuose siūloma:

- ilginti pereinamąjį laikotarpį iki 2022 m. gegužės 1 d. (pirminiame išvadų projekte buvo siūloma iki 2021 m. lapkričio 1 d.), nes, anot rengėjų, šiuo metu elektronines cigaretes galima įsigyti 500-uose mažmeninės prekybos vietų. Taigi, įvedus skonių draudimą tam, kad verslas nepatirtų ženklų nuostolių, siūlytina suteikti verslui ilgesnį pereinamąjį laikotarpį;
- pritarti inicijuotoms Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo pataisoms (pirminiame išvadų projekte buvo siūloma nepritarti), tačiau nustatyti, kad draudžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais tokiu būdu, kai alkoholiniai gėrimai įsigijami leistinomis prekybos alkoholiniais gėrimais valandomis, bet atsiimami iš mažmeninės prekybos vietos ar įrenginio Alkoholio kontrolės įstatyme nustatytu laiku, kuriuo yra draudžiama alkoholinių gėrimų prekyba.

Atitiktis Vyriausybės programai: Seimo narių inicijuotos įstatyminės pataisos tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina, tačiau atitinka Seimo 2018 m. gruodžio 13 d. nutarimu patvirtintos Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–2028 metų programos vieną iš tikslų - *sumažinti alkoholio, tabako gaminių ir su tabako gaminiais susijusių gaminių prieinamumą (fizinį ir ekonominį), siekiant apsaugoti visuomenės ir asmens sveikatą.*

Dalykinio vertinimo išvada: siūlome patikslintus išvadų projektus svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje, prieš tai juos aptarus Tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. 8 706 63 789, el. p. saulius.gaigalas@lrv.lt